

המסגרת חזקה מן הסיפור

לחשיפה משמעותית מוּו שהגדירה להם, ותחושת הקורא היא שכמו חרוזים בשיר, הכובלים לעתים את המשורר ומונעים ממנו לומר מלה החורגת מן הבית, כך גם כתבי החידה מגנו מן המחברת לומר עוד מלים אחדות על חבורת ילידי 1947-1948, ילדי הכרמל, שהחוויה המעצבת שלהם היתה מלחמת ששת הימים, שלחמו ביום הכיפורים ובמלחמת לבנון, למרו, הקימו משפחות ומצאו עצמם, באפריל 1987, באמצע חייהם כשהם, בסך הכל, בהתחלה. לפחות בעיניהם.

בן גוריון, מק"י, איברהים אל עוואל, המשחתת המצרית שנלקחה שלל במבצע סיני, תערוכת העשור, תנועות הנוער, '67, '73, '82 והמסגרת "מחפשים את המטמון" - כולם חלק בלתי נפרד מן החוויות המושגיות והמוחשיות של דור גיבורי הסיפור, הדור שלי. אף על פי כן, לא הצלחתי לחוש הזדהות אמיתית עם הנפשות הפועלות, ואני מניח שהסיבה לכך לא היתה הקילומטרים המפרידים בין תל אביב לחיפה. חבורת החיפאים שגילתה המחברת ראויה היתה

אין תיאורים "אובייקטיביים", ורק ההצטלבויות בין המספרים השונים, המתייחסים אל אותו אדם או אל אותו אירוע, מאפשרות ראייה מפרספקטיווה רחבה יותר של הקורא.

במידה מסוימת זהו מעין "חלום ליל קיץ", שכל עלילתו מתחילה בלילה אחד. פוק הוא בכור הילדים של הקבוצה, טל, אשר סייע בהכנת המשחק. הגיבורים האחרים זוכים להבזקי תאורה של עמר רים אחרים. העובדה שהסיפור על כל אחד מהם קצר מאוד, מקשה על העמקת הדמויות, ואולי פוטרת את המחברת מן הצורך להעמיק בהן. תיאורי הגברים - והללו זוכים בספר לתיאור יתר - חלשים מתיאורי הנשים. רק דמות אחת זוכה לתלת-ממדיות של ממש, זו איליה בר אור.

איליה, בת לקמוניסטים חיפאים אדוקים הקרויה על שמו של לנין, נשואה לעורך דין המתמחה במשפט הים והמבלה חלק ניכר מזמנו ביוון לצורך עסקים. היא מוצאת עצמה מאוהבת עד אובדן חושים כשאלו כהן, מרען שהיה בן החבורה במשך שנים רבות ואשר רק בשלב מאוחר יחסית של חייו גילה לה את אהבתו.

תיאורי הגברים, למרות המאמץ שהושקע בהם, סובלים ממלאכותיות מסוימת. הם גם דומים מדי זה לזה. הנשים המתוארות פחות דומות ויותר אמינות, אם כי ההבזקים קצרים מדי, וחבל. המבנה הסיפורי חזק מן הסיפור. קשה להשתחרר מן התחושה שהמחברת, אשר מצאה לעצמה מבנה "רשומוני" משלה ררך כתבי החידה (המפגש המסיים, הלילה האחר וחילופי הווגות) ראתה באתגר העמידה במבנה הנוקשה משימה חשובה יותר מפיתוח סיפוריהם של גיבוריה.

ראלי מפע מפרה

ואוה סמל. הוצאת עם עובד, 283 עמ', 36 שקלים

יוסי ביילין

מה דברים חיוביים על הספר: הוא קריא וניתן כהחלט לקוראו כנשימה אחת, הוא מתאר פרקים בהיסטוריה של היישוב ועושה זאת בדרך שאינה מזכירה כלל שיעור משמים, הוא מעלה את חיפה על המפה הספרותית. לא שזה תקדים, היו רברים מעולם, אבל כמשולש הספרות הישראלי הקלאסי - ירושלים, תל אביב והקיבוץ - נוצרת צלע חיפאית אותנטית.

קבוצה של חברים ובני זוגם, המכירים זה את זה מן הילדות או מן הצבא, משחקים כליל יום העצמאות של 1987 מעין משחק "מחפשים את המטמון", ובאמצעות פתרון כתבי חידה שונים עליהם לגלות את מקום ה"טוויג" שאמור להתחיל עם שחר. הם מחליפים וזוגות על פי גורל, ומקיימים תחרות ביניהם. לכל זוג מוקדש פרק בספר, והפרקים מתארים את משבר גיל הארבעים של בני דור המדינה שיש בו, מטבע הדברים, מרכיבים אוניוורסליים ומרכיבים ישראליים מאוד גם יחד. קצת חוזר וביטחון, קצת אהבה, קצת מין כלי אהבה וקצת מין עם אהבה, צל מתמיד של חבר שנעדר כאח"י רק, ומוות אחד.

סמל מדוחת דרך גיבוריה השונים. עדויותיהם אסוציאטיביות, לעתים מגיעות אל סף זרם תודעה.

ספר של יוסי ביילין "ישראל ארבעים פלוס" ראה אור במחצונה בהוצאת ידיעות אחרונות

11

נשבר לי מהפתקים האלה. הבית מלא ניירות ואמא אומרת שהגיטו חשבו והרמזים חייבים להיות מעורפלים כאמת, אחרת אין שום טעם. אחותי הקטנה מקפלת את הדפים כבר שבוע, כותבת על המעטפות באותיות הכי יפות שלה. משתפת פעולה עם כל ביוון. השפתיים שלי מלאות רבק. טעם מגעיל. אבא רצה שאטכול את האצבע במים וארטיב - מוכן היה להתפשר על רוק - אבל אני ליקקתי את המעטפות ישר עם הלשון. הוא שוב עשה פרצוף אבל לא העז לצעוק עלי. חסר היה לו להתחיל איתי. היום הוא צריך אותי, העבר הקטן שלו. תוקע בשבילו מעטפות בכל מיני חורים. הפה שלי התייבש מרוב מעטפות, אפילו שרטתי את השפה העליונה. רק ככה זה נרבק כמו שצריך. שיתאמצו לקרוע. מצדי, שלא ילך להם בק לוח. כל הבלבול-ראש הזה רק בשביל לגמור בקומוץ עם שירי ארץ-ישראל היפה. בטח מלאכי יגנו שם בגיטרה את שני האקורדים העלובים שהוא יודע. גם כן בילוי. הכול בשביל למוזמ בטנר איהו זוג שדיים זה. זה הקטע היחיד שמוצא חן בעיני כסירוף הזה. לדהוף את היד מתחת לשמלה של אחת הנשים כשאתה מתחזה לשיכור. במסיבות שלהם הם מרשים לעצמם הכול. אפילו את אמא ראיתי פעם מתחבקת עם אילן בצד ליד השירותים, במסיבת ההפתעה ליום הולדת ארבעים של אבא.

11